

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 maja 2019 r.

Pozycja 103

POSTANOWIENIE

z dnia 7 marca 2019 r.

Sygn. akt Ts 177/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz – przewodniczący i sprawozdawca
Piotr Pszczółkowski
Stanisław Rymar,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 12 września 2018 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej MKS Sp. z o.o.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnąć zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 9 września 2017 r. (data nadania), MKS Sp. z o.o. (dalej: skarżąca) wystąpiła o zbadanie zgodności:

1) art. 406 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (ówcześnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 155; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.) – w zakresie, w jakim w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, w sytuacji gdy o wznowieniu postępowania orzeka po raz pierwszy sąd drugiej instancji, nie stosuje się odpowiednio art. 394 § 1 k.p.c. – z art. 32 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3, art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 oraz z art. 176 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji;

2) art. 394 § 1 w związku z art. 406 k.p.c. – w zakresie, w jakim w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, w sytuacji gdy o wznowieniu postępowania orzeka po raz pierwszy sąd drugiej instancji, przepis ten nie znajduje zastosowania w stosunku do orzeczeń sądu drugiej instancji – z art. 32 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3, art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 oraz z art. 176 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Postanowieniem z 12 września 2018 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze dalszego biegu uznając, że nie spełnia ona wymogów określonych w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a skonkretyzowanych w art. 53 ust. 1 pkt 1-2 oraz art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.). Po pierwsze Trybunał stwierdził, że kwestionowane przez skarżącą normy prawne – w zakresie określonym w skardze – nie stanowiły podstawy wydania ostatecznego orzeczenia w sprawie objętej wniesioną skargą. Po drugie, że skarżąca

nie wyczerpała drogi prawnej zmierzającej do uzyskania ostatecznego orzeczenia, wydanego na podstawie kwestionowanych w skardze norm.

Powyższe postanowienie doręczono pełnomocnikowi skarżącej 25 września 2018 r. Pismem z 2 października 2018 r. skarżąca wniosła zażalenie na to postanowienie, domagając się nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK), skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał w składzie trzech sędziów rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK).

2. W zażaleniu skarżąca wskazała, że „wniesienie skargi nie musi wiązać się ściśle z wydaniem orzeczenia rozstrzygającego ostatecznie o wolnościach, prawach lub obowiązkach”. Niezależnie od tego, orzeczenie wskazane we wniesionej skardze jest – w jej ocenie – ostateczne, ponieważ nie przysługuje od niego zwyczajny środek zaskarżenia. Skarżąca zarzuciła zaskarżonemu postanowieniu wadliwe przyjęcie, jakoby przed wystąpieniem ze skargą konstytucyjną, zobowiązana była wnieść „nieistniejący środek zaskarżenia”.

3. Trybunał stwierdził, że zarzuty podniesione przez skarżącą w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania skardze dalszego biegu.

Istotą zarzutu niekonstytucyjności kwestionowanych w skardze norm prawnych jest to, że nie przewidują one zażalenia na postanowienie wydane przez sąd okręgowy – działający jako sąd pierwszej instancji – w sprawie wniosku o wznowienie postępowania.

W zaskarżonym postanowieniu Trybunał przypomniał, że nie jest uprawniony do stwierdzenia, czy skarżąca miała prawo wnieść zażalenie lub inny środek zaskarżenia – czy to na podstawie zakwestionowanych przepisów (art. 394 § 1 w związku z art. 406 k.p.c.), czy też na podstawie innych przepisów niewskazanych w skardze konstytucyjnej. Trybunał wskazał natomiast, że zgodnie z art. 394¹ § 1 k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej lub pierwszej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Należy także przypomnieć, że orzeczenie, wskazane w skardze jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, wydane zostało właśnie przez sąd odrzucający skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Z uwagi jednak na to, że skarżąca w ogóle nie skorzystała ze środka zaskarżenia to stawiany przez nią zarzut naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw – dotyczących właśnie jej prawa do zaskarżenia tego orzeczenia – został uznany za potencjalny, a nie bezpośredni.

Zgodnie z art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej – o ile droga ta jest przewidziana. Jeżeli inne niż kwestionowane w skardze przepisy przewidują określony środek zaskarżenia, to warunkiem wniesienia skargi konstytucyjnej jest wyczerpanie – przewidzianej prawem – drogi prawnej.

W ocenie skarżącej, kwestionowane przepisy naruszyły jej konstytucyjne prawo do sądu (w związku z innymi prawami konstytucyjnymi), gdyż nie przewidują środka zaskarżenia od orzeczenia wskazanego w skardze jako ostateczne. Skarżąca nie wzięła jednak pod uwagę tego, że prawo wniesienia zażalenia – na postanowienie sądu drugiej lub pierwszej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia – przewiduje niewskazany w skardze konstytucyjnej art. 394¹ § 1 k.p.c.

W zaskarżonym postanowieniu Trybunał nie wskazał – wbrew ocenie wyrażonej w zażaleniu – że warunkiem wystąpienia ze skargą konstytucyjną jest wniesienie nieistniejącego środka prawnego. Wskazał natomiast, że warunkiem wystąpienia ze skargą jest wyczerpanie drogi prawnej, gdy ta jest przewidziana. Trybunał wielokrotnie podkreślał bowiem, że ze względu na charakter skargi konstytucyjnej jako *ultimae rationis* w systemie ochrony konstytucyjnych wolności lub praw jednostki, warunkiem dopuszczalności jej merytorycznego rozpoznania jest, między innymi, wykazanie przez skarżącego staranności w trosce o zabezpieczenie swoich interesów prawnych przed wniesieniem skargi. Brak takiej staranności jest w orzecznictwie oceniany jako przyczynienie się przez skarżącego do ukształtowania swojej sytuacji prawnej. Skarga konstytucyjna – co wymaga szczególnego podkreślenia – nie może być wykorzystywana jako instrument służący korygowaniu zaniedbań popełnionych w postępowaniu poprzedzającym jej wniesienie (zob. postanowienie z 22 lipca 2014 r., sygn. SK 28/12, OTK ZU nr 7/A/2014, poz. 87 oraz przytaczane tam orzecznictwo).

4. Wobec tego, że podstawą odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu było niespełnienie wymogów wynikających z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a skonkretyzowanych w art. 53 ust. 1 pkt 1-2 oraz art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, a wniesione zażalenie nie podważyło tego ustalenia, Trybunał uznał, że zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.